

KÖZÖSSÉGI MŰVELŐDÉS

A MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET FOLYÓIRATA

2005. NOVEMBER

10/4-5

TARTALOM

Mátyus Aliz: 10 éves a Szín – Közösségi Művelődés című folyóirat 1

INTERJÚ

„Vannak áldozatos népművelők...” (1984-es) Interjú Vitányi Ivánnal, a Művelődéskutató Intézet igazgatójával
(Borbáth Erika) 2

Huszonegy év múlva – megismételt interjú. Borbáth Erika beszélgetése Vitányi Ivánnal 3

Beszélgetés Földiák Andrással a Szín 10 évéről és a szakmáról (Tikász Mariann) 7

Beke Pál a szakma és a folyóirat 10 évéről 11

Évfordulón – a szakmáról, az intézetről és a folyóiratról. Beszélgetés Borbáth Erika főigazgatóval (Tikász Mariann) 13

A SZAKMA ÜNNEPEI – BESSENYEI-DÍJASOK

„Sosem adom fel” – Bíró Ágnessel beszélget Tóth Zsuzsanna 18

„Mindig közösségben gondolkodtam, és mindig a helyben lakók érdekében” – Prém János beszél életéről, a világról,
szakmai hitvallásáról Romhányi Andrásnak 24

ARCKÉPEK

Egy augur emlékére. Andrassy Mária (1935–2005) (Török András) 30

Dienes Gedeon búcsúztatója (1914–2005) (Vitányi Iván) 31

ÜZENŐ

Debreczeni Tibor: Levelck a kuckóból 32

A SZAKMA HÍREI

Lehel László-díj 2005 (Romhányi András) 39

Két különdíj az „A hely szelleme – Miért éppen Istenkút?!” című filmes esettanulmánynak (Tóth Zsóka) 40

SZERZŐINK 40

MELLÉKLET

A Szín – Közösségi Művelődés Tartalomjegyzék és névmutatója. 1. 10. évfolyam. 1996-2005. 26 p.

A Szín – Közösségi Művelődés a Nemzeti Kulturális Alapprogram támogatásával jelenik meg.

SZÍN – KÖZÖSSÉGI MŰVELŐDÉS

10/4-5 – 2005. november

SZÍN – KÖZÖSSÉGI MŰVELŐDÉS. A Magyar Művelődési Intézet folyóirata. Megjelenik kéthavonta.

Szerkesztőbizottság elnöke: FÖLDIÁK ANDRÁS.

Tagjai: Egyed Albert, Komjáti Gabriella, Péterfi Ferenc, Szöllösi Eszter, Tóth Erzsébet, Tóth Zsuzsanna.

Főszerkesztő: MÁTYUS ALIZ.

Kiadja a Magyar Művelődési Intézet. Felelős kiadó: BORBÁTH ERIKA.

A szerkesztőség címe: 1011 Budapest, Corvin tér 8.

Szerkesztőségi titkár: Szeder Erika. Tel: 225-60-07, e-mail: szedere@mmi.hu

Postacím: 1251 Budapest, Pf. 101. Tel: 201-5053. Fax: 201-5764.

E-mail: kalmarj@mmi.hu, matyus.alice@chello.hu

A lapot Szüts Eszter festőművész tervezte.

E számunkat Bakos Ildikó szobrászművész rajzaival illusztráltuk.

Készült a Somogy-Print Bt. Nyomdaüzemében. 1165 Budapest, Hangulat u. 4.

ISSN 1416-6925

10 ÉVES A SZÍN – KÖZÖSSÉGI MŰVELŐDÉS CÍMŰ FOLYÓIRAT

Tíz éve, 96 óta, minden évben hatszor, kéthavonta elkészül. Megjelenik, kézbe vesszük, elindul útjára, belenéznek, olvasnak belőle, előkeresik. Tíz éve létezik. Van, tíz éve. Volt egyszer egy száma – mint a mesében –, amelyikből minden művelődési házhoz eljutott, akkor egy támogató jóvoltából 1600 példányt nyomtunk belőle. Volt olyan száma, amelyikben CD is megjelent, s olyan, amelyiket alig tudta összetűzni a nyomda, mert 108 oldalasra sikerült, és a közepében még ott lapult egy 24 oldalas melléklet. Készítettünk hozzá Tartalomjegyzék és névmutatót, korábban Andrassy Mária segédletével kettőt, s most az ünnepre elkészült a 10 év teljes Tartalomjegyzék és névmutatója, e szám különálló mellékleteként, 26 oldalon.

Előbb csak Szín volt, aztán mellé került a *Közösségi Művelődés* is. De a fehér borítója, ebben a könnyen cífrává levő világban még mindig fehér. Puritán, és talán ezért hívja fel magára a figyelmet. Nem akar belesimulni a nagy igyekezettel egyformává levő színes lapok sorába. Ez nem színes, ez fehér. És bévül a dolgokat magukat mutatja, s nem a dolgok fonákját. Komoly emberek, magukat és a szakmájukat komolyan véve – néha derűsre hangszerezve, bár ez keveseknek sikerül – megszólalnak benne, s aki ír bele, a szerzőség varázsát átélve megnézi írását a fehérre szedett papíron, s – a szerzőség törvényei szerint – örül neki. Megszóltat, elmondott valamit, amit közügynek gondol, s hasznosnak elmondani.

Egy főszerkesztőnek öröm, ha a lapnak van koncepciója, visszatérő szerzői, ha szívesen írnak bele, s az írások fontosak a szakmában, ha a tematikus számokban megszólalnak különböző helyekről az országból, ha vannak szerzők (és nem csak szerzők), akik elkérik a megjelent írásokat más lapokba, s ha vannak helyek, ahova meghívják, a lapról, a szakmáról beszélgetni. Öröm még az is, ha a lapban szépek a rajzok, s ha egy-egy gondolatról tudható, hogy csak a lapnak köszönhetően született meg. Mert kértünk rá valakit, hogy írja meg. Mert leültünk valakivel, hogy megkérdézzük. És öröm minden alkalommal, amikor a nyomda szállítja a kész lapot, s frissen nyomva kézbe lehet venni, s mindig izgatottan végiglapozni, nincs-e benne meglepetés, nem volt-e tette kész a nyomda ördöge. (Nem jellemző, s ez biztosan a nyomdavezető Éva asszonynak köszönhető a Hangulat utcából, aki úgy tartja a szemét mindenben, s aki a szavát úgy állja, ahogy mindenkinek kéne, aki munkára vállalkozik, s munkát végeztet és végez ezen a fertályon.)

Az intézetben – akkor még nem Magyar Művelődési Intézet volt, s már nem is Népművelési – született már egyszer egy folyóirat, a *Kultúra és Közösség*, az KÉK volt, s KÉK névre is hallgatott. (Időközben már a *Szín – Közösségi Művelődés* borítójának két sora is színes lett, mégpedig az 1-es számon azok a sorok mindig zöldék, a kettesen kékek, a hármason narancsszínűek, s mind más, egészen a hatosig, hogy színük szerint is meg lehessen különböztetni őket.)

A KÉK születését és intézményen belüli életét érdekes volt követni, s tanulni lehetett B. Vörös Gizellától, ahogy komolyan vette magát és a munkát, s Vas Annától, ahogy a nyomdai előkészítéssel meg tudta tenni ugyanezt. (Vas Anca bekötött Kultúra és Közösség példányait – egyelőre – őrzöm, megkaptam tőle őket, Vörös Gizi pedig sokszor megtisztelt azzal, hogy írást kért tőlem a lapba, s barátságunknak köszönhetően van tőle egy máig használt receptem. Akkoriban kutató vol-

tam, s Vörös Gizi – szintén kutatóként és a kutatási osztály tagjaként – követte a munkák folyását, s nem mulasztotta el, hogy anyagokat kérjen azoktól, akik készek voltak rá. Volt rá példa, hogy faluról leszűrt tapasztalataimat akkor is a lapba valónak találta, ha azok nem a szociológia gondolkodásrendszerét, inkább a szépirodalomét követték, s szociográfiává lettek. (Nem tudom, nem neki köszönhetem-e *Pusztafalu* című – intézet által kiadott – könyvemet, amelyben tanulmányok, szociográfia, s még faluról szóló szépirodalom is szerepel. Vörös Gizi nagyon tudta ösztönözni a szerzőit.) Én is szeretném, ha legalább a tematikus számok némelyikéből – egy-egy fejezetét képezve egy-egy könyvnek – s legalább az *Arcképek* rovatból könyvek lennének. De legszívesebben egy-egy szerző szakkönyvét látnám a Szímben megjelent írásokból könyvvé nőni – ahogy ez már néhány esetben megtörtént (Lipp Márta: *Közművelődési jelenségek és jelentések*. A kultúra mint tudomány és segítő gyakorlat. 2001., Pordány Sarolta: *Felnőttkori tanulás, közművelődés*. 2002. és Beke Pál: *Mindannyiunk művelődési otthona 2005.*).

Szeretettel köszöntöm – ünnepi számunkkal – folyóiratunk olvasóit, s kívánom, hogy minden számban találjanak legalább egy olyan írást, amiért érdemes volt a kezükbe venni. (Én más lapok estében eggyel már elégedett szoktam lenni, s több esetén – persze van ilyen! – hálás is vagyok.)

MÁTYUS ALIZ

